

DAVLAT KADASTRLARI YAGONA TIZIMIDA O‘SIMLIKLAR DUNYOSI OBYEKTLLARI DAVLAT KADASTRINI YURITISH TARTIBI

Sattorov Shahzod Yarashovich

TIQXMMI MTU Buxoro tabiiy resurslarni boshqarish instituti

Yer resurslaridan foydalanish va davlat kadastrlari kafedrası dotsent v.b.

E-mail: shsattorov1993@mail.ru

Ismatov Temurbek Akbar o‘g‘li

Yer resurslaridan foydalanish va davlat kadastrlari kafedrası doktoranti

Ochilov Askar Boymurodovich

Yer resurslaridan foydalanish va davlat kadastrlari kafedrası tadqiqotchisi

Jo‘raqulov Fazliddin Faxriddinovich

Geodeziya va geoinformatika ta‘lim yo‘nalishi talabasi.

Teshayev Hasan Murtazoyevich

Geodeziya va geoinformatika ta‘lim yo‘nalishi talabasi.

Annotatsiya: O‘simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastrini mazmuni va yuritish tartibi, ulardan foydalanish hajmlari hisobini va davlat kadastrini yuritish to‘g‘risidagi muvofiq o‘simliklar dunyosi obyektlarining davlat muhofazasini hamda ulardan oqilona foydalanishni ta‘minlash orqali yuritish tartibi to‘g‘risida.

Kalit so‘zlar: O‘simlik, obyekt, kadastr, miqdor, sifat, integratsion tizimlar, yer munosabatlari, Yer hisobi, elektron dastur.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2020 yil 7 sentabr PF-6061-son «Yer hisobi va davlat kadastrlarini yuritish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida» Farmoni ijrosini ta‘minlash maqsadida, O‘zbekiston Respublikasi Davlat Soliq qo‘mitasi huzuridagi Kadastr agentligi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PQ-4819-sonli qarorida respublikamizda davlat va xo‘jalik boshqaruvi organlari, mahalliy davlat xokimiyati organlari faoliyati samaradorligini oshirish, Davlat kadastrlari palatasi ko‘chmas mulkka bo‘lgan huquqlarning davlat reestrini, davlat yer kadastrini, binolar va inshootlar davlat kadastrini hamda Davlat kadastrlari yagona tizimini yuritish vazifalari yuklatilgan.

O‘simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastrini «O‘simlik dunyosini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to‘g‘risida», «Davlat kadastrlari to‘g‘risida» O‘zbekiston Respublikasi qonunlariga va boshqa normativ-huquqiy hujjatlarga, shuningdek «Hayvonot va o‘simlik dunyosi obyektlarining davlat hisobini, ulardan foydalanish hajmlari hisobini va davlat kadastrini yuritish to‘g‘risida Qaror”ga muvofiq o‘simliklar dunyosi obyektlarining davlat muhofazasini hamda ulardan oqilona foydalanishni

ta'minlash maqsadida yuritiladi.

O'simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastrini o'zida o'simliklar dunyosi obyektlarining jug'rofiy joylashishi, huquqiy maqomi, miqdoriy, sifat tavsiflari va bahosi to'g'risidagi yangilab turiladigan ma'lumotlar va hujjatlar tizimini ifodalaydi.

O'simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastrini yuritish uchun quyidagi asosiy prinsiplar asos qilib olingan:

- Respublikaning butun hududida o'simliklar dunyosining barcha obyektlarini o'simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastrini bilan qamrab olish;
- Kadastr axborotini shakllantirishning yagona metodologiyasi;
- O'simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastrini yuritishni markazlashtirilgan tarzda boshqarish;
- Davlat kadastrlari yagona tizimi talablarini ta'minlash;
- Kadastr axborotining ishonchliligi hamda uni to'ldirish va yangilab borishning uzluksizligi;
- Kadastr axborotidan foydalanish mumkinligi.

O'simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastrini yuritish o'simliklar dunyosi obyektlaridan foydalanish huquqini va boshqa huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazishni, o'simliklar dunyosi obyektlarini miqdoriy va sifat tavsiflarini hisobga olishni, o'simliklar dunyosi obyektlarini sifat va qiymat jihatidan baholashni, kadastr axborotini turkumlashtirish, saqlash va yangilashni, o'simliklar dunyosi obyektlarining holati to'g'risidagi hisobotlarni tuzishni, Davlat kadastrlari yagona tizimiga kiritish uchun tegishli axborotni taqdim etishni, foydalanuvchilarni kadastr axboroti bilan ta'minlashni o'z ichiga oladi.

O'zbekiston Respublikasi o'simlik dunyosi obyektlarining davlat kadastrida quyidagi guruhlariga birlashtirilgan yovvoyi o'simliklarning har bir turi bo'yicha ma'lumotlar mavjud bo'ladi:

- yovvoyi holda o'sadigan dorivor va manzarali, shuningdek, oziq-ovqat sifatida foydalaniladigan o'simliklar;
- texnik maqsadlarda foydalaniladigan yovvoyi o'simliklar;
- tabiiy yaylovlar va pichanzorlardagi o'simliklar;
- yovvoyi o'simliklarning kamyob va yo'qolib ketish xavfi ostida turgan turlari.

Kadastr daftari o'simliklar dunyosining kadastr obyektlarini ro'yxatdan o'tkazish va hisobga olishning asosiy hujjati hisoblanadi hamda unda ularning jug'rofiy joylashishi, huquqiy maqomi, miqdoriy va sifat tavsiflari va baholash haqidagi ma'lumotlar mavjud bo'ladi.

Joylardagi davlat hokimiyati organlari, yuridik va jismoniy shaxslarning obyektlarni o'simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastriga kiritish to'g'risidagi takliflari hududiy boshqarmalarga taqdim etiladi. Hududiy boshqarmalar obyektni

oldindan o'rganadi, zarur kadastr hujjatlari tuzadi va agentlikka yuboriladi.

Agentlik obyektlarni o'simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastriga kiritish bo'yicha taqdim etilgan materiallarni ekspertizadan o'tkazish uchun agentlik Ilmiy-ekspert kengashining ko'rib chiqishi uchun kiritadi.

O'simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastriga kiritilgan o'simliklar dunyosining har bir obyektiga buyruq qabul qilingan paytdan boshlab o'n kun mobaynida o'simliklar dunyosi obyektini pasporti rasmiylashtiriladi. Pasportda maqsadi o'simliklar dunyosi mazkur obyektini muhofaza qilish hisoblanadigan ma'lumotlar va uning asosiy ma'lumotlari bo'ladi.

O'simliklar dunyosi obyektini pasportining shakli O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi huzuridagi Kadastr agentligi bilan kelishgan holda O'zbekiston Respublikasi Turizm va o'simliklar dunyosi vazirligi tomonidan belgilanadi.

O'simliklar dunyosi obyektining pasporti rasmiylashtirilgan kundan boshlab besh kundan kechikmay tegishli hududiy boshqarmaga yuboriladi.

O'zbekiston Respublikasi o'simlik dunyosi obyektlarining davlat kadastrini yovvoyi holda o'suvchi o'simliklarning foydalanish xususiyatlari bo'yicha kadastr obyektlarining quyidagi guruhlarida birlashtirilgan har bir turi bo'yicha son, sifat va baholash ma'lumotlarini o'z ichiga oladi:

- kamyob va yo'qolib ketish xavfi bo'lgan yovvoyi holda o'suvchi o'simliklar;
- dorivor va ozuqa maqsadlarida ishlatiladigan yovvoyi holda o'suvchi o'simliklar;
- texnik maqsadlarda ishlatiladigan yovvoyi holda o'suvchi o'simliklar;
- yovvoyi holda o'suvchi manzarali o'simliklar;
- tabiiy yaylovlar va pichanzorlar o'simliklari;
- muhofaza etiladigan tabiiy hududlarda o'sadigan o'simliklar;
- o'simliklarning boshqa turlari.

Hududni kadastr bo'yicha tekshirish, o'simlik dunyosi obyektlarini davlat tomonidan har yili hisobga olish, ulardan foydalanish hajmlarini hisobga olish o'simlik dunyosi obyektlarining davlat kadastrini tuzish uchun asosiy ma'lumotlar manbai hisoblanadi.

Davlat ekologiya qo'mitasining tegishli vakolatli bo'linmasining Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri bo'yicha o'simlik dunyosi obyektlarini davlat tomonidan hisobga olish hamda ulardan foydalanish hajmlarini hisobga olish to'g'risida umumlashtirilgan ma'lumotlari o'simlik dunyosi obyektlarining davlat kadastriga tegishli hududlar bo'yicha kiritiladi va Davlat ekologiya qo'mitasiga O'zbekiston Respublikasi bo'yicha o'simlik dunyosi obyektlarining davlat kadastriga kiritish uchun taqdim etiladi.

(юкори турувчи ташкилот номи (мавжуд бўлса))

Times New Roman шрифти,
14 ўлчамли

(ташкилот (хўжалик) номи)

Times New Roman шрифти,
14 ўлчамли

**ЎСИМЛИК ДУНЁСИ ОБЪЕКТЛАРИНИ ҲИСОБГА
ОЛИШ ВА БОШҚА МАЪЛУМОТЛАРНИ
РЎЙХАТДАН ЎТКАЗИШ КИТОБИ**

Times New Roman шрифти,
20 ўлчамли

юрितिш бошланди: 20 __ й. « __ »

Times New Roman шрифти,
12 ўлчамли

юрितिш тўхтатилди: 20 __ й. « __ »

шаҳар - __ йил

1-rasm O‘simlik dunyosi obyektlarini hisobga olish va boshqa ma’lumotlarni ro‘yxatdan o‘tkazish kitobi¹.

Kamyob va yo‘qolib ketish xavfi bo‘lgan yovvoyi holda o‘sovchi o‘simliklar turlari bo‘yicha o‘simlik dunyosi obyektlarining davlat kadastriga kiritiladigan ma’lumotlar quyidagilardan iborat:

- identifikatsiya raqami;
- o‘simlik turining nomi;
- turning tabiatni muhofaza qilish bo‘yicha maqomi;
- turning populatsiya holati;
- joylashgan joyi;
- xo‘jalik subyektining nomi;
- turning populatsiyasi o‘sadigan joylar (geografik koordinatlar);

¹ O‘simlik dunyosi obyektlarini hisobga olish va boshqa ma’lumotlarni ro‘yxatdan o‘tkazish kitobini yuritish tartibi to‘g‘risidagi [yo‘riqnomaga](#)

- turning tarqalish maydoni;
- populatsiyaning zichligi;
- turning populatsiya soni;
- hududdan foydalanish xususiyati;
- muhofaza etish choralari.

O‘simlik dunyosi obyektlarining davlat kadastrini yuritish kadastr ma’lumotlarini to‘plashning oldingi (dastlabki yillarda to‘plash), asosiy (birlamchi) va joriy (har yilgi) turlarini o‘z ichiga oladi va bu turlar ushbu ma’lumotlarni uzluksiz yangilanishini ta’minlaydi.

2-rasm O‘simlik dunyosi obyektlari bo‘yicha kadastr ma’lumotlarini taqdim etish².

Birlamchi ma’lumotlar asosida o‘simlik dunyosi obyektlari to‘g‘risidagi birlamchi kadastr ma’lumotlari hududiy darajada umumlashtiriladi va kiritiladi.

Kadastr ma’lumotlarini joriy (har yili) to‘plashda birlamchi ma’lumotlar kiritilgandan so‘ng ro‘y bergan keyingi barcha o‘zgarishlar qayd etiladi va kadastrga kiritiladi.

Kadastr ma’lumotlari hududiy darajaga taqdim etilgandan so‘ng ro‘yxatdan o‘tkazish kitobining “Har yili davlat tomonidan hisobga olish ma’lumotlari” bo‘limida “Hisobot yili uchun kadastr ma’lumotlari Davlat ekologiya qo‘mitasining vakolatli bo‘linmasiga berildi” yozuvi qayd etiladi va kadastr ma’lumotlarini yuborish

² O‘simlik dunyosi obyektlarining davlat hisobini, ulardan foydalanish hajmlari hisobini va davlat kadastrini yuritish tartibi to‘g‘risidagi nizomga

to'g'risidagi ilova xatining raqami hamda sanasi ko'rsatiladi. Ilova xati vakolatli shaxs imzosi bilan tasdiqlanib, uning nusxasi qabul qilingani haqida belgi qo'yilgan holda ro'yxatdan o'tkazish kitobiga yopishtiriladi.

O'simlik dunyosi obyektlarining davlat hisobini yuritadigan va kadastr ma'lumotlarini Davlat ekologiya qo'mitasining vakolatli bo'linmalariga taqdim etadigan tashkilotlarning vakolatli shaxslari, rahbarlari kadastr ma'lumotlarining ishonchligi, to'liqli va qonun hujjatlariga muvofiq o'z vaqtida taqdim etilishi uchun mas'uldir.

Adabiyotlar ro'yxati.

- [1] Global Iqlim O'zgarishi O'zbekistonning Barqaror Rivojlanishiga Salbiy Ta'siri. SS Yarashovich, AJ Sayitkulovich, AI Hasan o'g'li... - O'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ..., 2023
- [2] Sattorov Sh Y, Ahmadov S O, Akhtamov S A 2021 Mechanisms of rice growing and rice development in Uzbekistan *online-conferences* **5** 183
- [3] Sattorov S Y 2020 Use of aerocosmic methods and gis programs in construction of space data models of pastural land *Current scientific research in the modern world*
- [4] Abduloev A M 2020 The use of advanced technologies in geodetic and geoinformatics *Journal agro processing*
- [5] Sattorov S. Y., Muhammadov Q., Bobojonov S. QURILISH JARAYONIDA ELEKTRON TAXEOMETRLARLARNI O 'RNI //Euro-Asia Conferences. – 2021. – T. 5. – №. 1. – С. 235-237.
- [6] Сатторов Ш.Я, Мухаммадов Қ., Бобожонов С. ҚУРИЛИШ ЖАРАЁНИДА ЭЛЕКТРОН ТАХЕОМЕТРЛАРЛАРНИ О ЁРНИ //Эуро-Асиа Сонференсес. – 2021. – Т. 5. – №. 1. – С. 235-237.
- [7] Сатторов Ш. Я. и др. USE OF AEROCOSMIC METHODS AND GIS PROGRAMS IN CONSTRUCTION OF SPACE DATA MODELS OF PASTURAL LAND //Актуальные научные исследования в современном мире. – 2020. – №. 5-4. – С. 16-22.
- [8] Сатторов Ш. Я. ЯЙЛОВ ЕРЛАРИНИНГ ДЕГРАДАЦИЯ ОМИЛЛАРИ //ЖУРНАЛ АГРО ПРОЦЕССИНГ. – 2020. – №. SPECIAL ISSUE.
- [9] Абдуллоев, А. М. (2020). ГЕОДЕЗИК ВА ГЕОИНФОРМАТИК ИШЛАРНИ БАЖАРИШДА ИЛФОР ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ. *ЖУРНАЛ АГРО ПРОЦЕССИНГ*, (SPECIAL ISSUE).
- [10] Muzaffarovich, Abdulloyev Ashraf. "USE OF ADVANCED TECHNOLOGIES IN GEODESIC AND GEOFORMATIC WORK." *Агропроцессинг SPECIAL* (2020).
- [11] Ашраф, Мудасир, Ясс Худхейр Салал и С.М. Абдуллаев. «Интеллектуальный анализ образовательных данных с

использованием базового (индивидуального) и ансамблевого подходов к обучению для прогнозирования успеваемости учащихся». *Наука о данных* . Спрингер, Сингапур, 2021. 15–24.

- [12] Geoportal visualization of state cadastre objects:(a case study from Uzbekistan) A Inamov, S Sattorov, A Dadabayev, A Narziyev - IOP Conference Series: Earth and Environmental , 2022
- [13] Conventional and current approaches of urban mapping and geodetic base formulation for establishing demographic processes database: Tashkent, Uzbekistan S Abdurakhmonov, M Khamidova, Y Romanyuk - E3S Web of Conferences, 2024
- [14] Yarashovich S. S., Faxriddinovich J. F. KARTAGA OLISHDA ZAMONAVIY METOD VA TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI //Ustozlar uchun. – 2024. – Т. 58. – №. 2. – С. 105-109.
- [15] Yarashovich S. S., Faxriddinovich J. F. GEOMA'LUMOTLAR BAZASIDAGI MAVZULI QATLAMLARNING ATRIBUTIV JADVALLARINI ALGORITMGA BOG'LASH //Ustozlar uchun. – 2024. – Т. 58. – №. 2. – С. 99-104.
- [16] Yarashovich S. S., Faxriddinovich J. F. AEROKOSMIK METOD YORDAMIDA MELIORATIV MONITORING QILISH VA KARTASINI ISHLAB CHIQISH //Ustozlar uchun. – 2024. – Т. 58. – №. 2. – С. 110-115.
- [17] Yarashovich S. S., Faxriddinovich J. F. DALA TADQIQOT NATIJALARINI GEOMA'LUMOTLAR BAZASIGA INTEGRATSIYALASH //Ustozlar uchun. – 2024. – Т. 58. – №. 2. – С. 93-98.
- [18] Yarashovich S. S., Faxriddinovich J. F. KOSMOSURATLARDAN FOYDALANIB ELEKTRON RAQAMLI KARTALARNI YANGILASH //Journal of new century innovations. – 2024. – Т. 54. – №. 4. – С. 14-18.